בה"י
שנה ו'
גליון
ד"ש

גליון דמאיר

פנינים יקרים, רעיונות מבריקים, סיפורים נפלאים,
מתוך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי **מאיר צוויבל** שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

פרשת
לך לך
תשפ"ז

מאמר המאיר

תוספת ה"א בשמו של אברהם כדי לקרב את הרחוקים

אברהם אבינו כנגד האתרוג וכנגד האות ה' של השם

בפרשתן (בראשית יב ב): 'ואגדלה שמך והיה ברכה', ובמדרש (בר"ר לט יא): והיה ברכה, קרי ביה בריכה, מה בריכה זו מטהרת את הטמאים אף את מקרב רחוקים ומטהרם לאביהם שבשמים'.

ונקדים, דהנה בפרשת אמור נצטווינו על מצוות נטילת לולב: 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וגו' (ויקרא כג מ), ובמדרש (ויקר"ר ל י) דרשו פסוק זה כנגד האבות הקדושים: 'פרי עץ הדר זה אברהם שהדרו הקדוש ברוך הוא בשיבה טובה וכו', והנה, ידוע שארבעת המינים מכוונים כנגד ארבע אותיות שבשם הוי"ה ברוך הוא, אות י' כנגד ההדס, ה' ראשונה כנגד ערבה, ו' כנגד הלולב שדומה לו', וה' שניה כנגד האתרוג (שער הכוונות - חג הסוכות דרוש ה). עוד איתא שארבעת המינים רומזים על ארבע המדרגות שבכלל ישראל, האתרוג יש בו טעם ויש בו ריח, והוא מורה על מדריגת הצדיקים, שהם מלאים וגדושים בתורה ובמעשים טובים. הלולב יש בו טעם ואין ריח, כנגד אלו שיש בהם טעם תורה ואין בהם מעשים, ההדס יש בו ריח ואין בו טעם, כנגד בעלי מעשים טובים שאין בהם תורה, והערבה אין בה לא טעם ולא ריח, כנגד רשעי ישראל שהם ריקנים מכל ואין בהם לחלוחית מתורה ומצוות.

וכאשר נשלב כל אלו המדרשות יחד נראה שאברהם אבינו מכוון כנגד האתרוג שהוא מרמז על מדריגת הצדיקים שיש בהם טעם וריח, והוא כנגד ה"א אחרונה של שם הוי"ה ברוך הוא, והערבה שהיא רומזת על הפחותים שבישראל שאין בהם לא טעם ולא ריח מכוונת כנגד הה"א הראשונה של שם הוי"ה, והוא דבר נפלא ששני המדריגות הקיצוניים ביותר, הצדיק הגמור והרשע הגמור שניהם מרומזים באות ה'.

מהלך העבודה בימים נוראים לקרב את ה'ערבה' ל'אתרוג'

ויש לומר בטעם הדבר שדבר זה בא להורות לבני ה'ערבה', הרשעים והפחותים שאין בהם לא טעם ולא ריח, שבידם הדבר ובנקל יוכלו לבוא למדריגת הצדיקים, כי לכן ניתן להם האות ה' לרמז שבחינת הצדיקים שהיא באות ה' בהישג ידם, ואינם צריכים אלא לשוב מדרכם הרעה ולהתדבק בתורה ובמצוות ומכאן ולהבא חושבנא לטב. ואפשר שזהו הכוונה במה שאומרים בסדר העבודה ביום הכיפורים: 'ואף הוא היה מתכוון כנגד המברכים לגמור את השם, ואומר להם תטהרו', פירוש, שהכהן גדול היה מכוון ביום זה 'לגמור את השם', דהיינו לקרב את כולם אל הה"א אחרונה של השם, אפילו הרחוקים ביותר, 'ואומר להם תטהרו', שהוא מורה להם שגם הם יכולים עכשיו לתקן את כל מעשיהם ולהשיג את בחינת הצדיקים.

וזהו העבודה של חג הסוכות, שבכל הימים מצרפים את הערבה יחד עם האתרוג ומנענעים אותו ואומרים לו: 'התעורר נא! גם אתה יכול להיות כמותו! ובפרט בימים אלו שהדבר נקל ביותר', וכאשר מגיע יום הושענא רבה ועדיין לא התעורר חובטים אותו חמשה פעמים בקרקע כנגד האות ה', להורות שגם הוא יכול להיות כמו האתרוג שהוא באות ה'.

ואחר כך מגיע חודש חשון, שהצירוף שלו יוצא מן הפסוק (דברים כו טו-טז) 'ודבש היום הזה ה', ושני ההה"ן סמוכין זה לזה, ואומרים לרשע: 'ראה עד כמה אתה סמוך למדריגת צדיק, בוא ותטעם ממתיקות נועם עבודת ה' המתוקה מדבש, טעמו וראו כי טוב ה', ותהיה כמו ה' אחרונה של שם הוי"ה ברוך הוא'.

והיה ברכה - בקביעות

סיפר לי זקיני הרה"ח ר' מרדכי לייב הכהן דייטש ז"ל שהיה משב"ק אצל הגה"ק רבי אליעזר פיש מביקסאד זצ"ל, שבשעתו לפני המלחמה התפרסם רבי מסויים שעשה אותות ומופתים גדולים במשך כשנה ומחצה, ואחר כך נפסק הדבר בפתע פתאום, ויהי הדבר לפלא.

ובאותה תקופה כאשר עדיין התגלגלו המופתים בראש כל חוצות סיפר פעם אודות דבר זה להרה"ק מביקסאד, והוא אמר לו: 'אם אתה רוצה אני יכול ללמד אותך בלילה אחד לעשות גם כן מופתים כאלו כמו אותו רבי', אבל זקיני עשה עצמו כמסרב, והרה"ק מצידו לא לחץ עליו רק אמר לו 'אם לא אז לא', והיה ניכר ממנו שלא זו הדרך ולא זהו הנתיב הנכון בעבודת ה' יתברך.

ובזה יש לפרש מה שבירך הקדוש ברוך הוא לאברהם: 'ואגדלה שמך' (בראשית יב ב), פירוש שיתפרסם שמך באותות ובמופתים ובניסים גלויים שלא כדרך הטבע, אולם 'והיה ברכה', כדרך שדרשו חז"ל 'והיו - בהוויתן יהו', כלומר שלא יהיה זה רק לזמן כאותו רבי, אלא מידה זו תתקיים אצלך תמיד לעולם ועד.

מאמר המאיר

והיה ברכה על ידי ואגדלה שמך

וזהו הביאור במדרש: 'ואגדלה שמך והיה ברכה', דהיינו שהקדוש ברוך הוא בשרו לאברם שיתוסף לו אות ה"א על שמו, דהיינו לבד ממה שהוא עצמו היה מכוון כנגד הה"א האחרונה של שם הוי"ה, בחינת האתרוג, עוד ניתוסף לו ה"א אחרת כדי שיוכל לקרב בה את הרחוקים שגם הם רמוזים באות ה"א. וזהו שפירש המדרש: 'והיה ברכה, קרי ביה בריכה, מה בריכה זו מטהרת את הטמאים אף את מקרב רחוקים ומטהרם לאביהם שבשמים', וזהו מכח 'ואגדלה שמך'.

חיי"ב נוטריקון 'יעלזו חסידים בכבוד ירננו'

עוד יש לפרש פסוק זה באופן אחר, על פי מה שהכריז פעם מרן **הייטב לב** זי"ע בשעת ההקפות ואמר שעל ידי שמחה של מצוה אפשר לתקן הכל ולהפך הגזר דין לטובה, ואפילו מי שנגזר עליו ח"ו 'חייב', יכול להמתיק הגזר דין ולהפכו לטובה, שיהיה נוטריקון 'יעלזו חסידים בכבוד ירננו' (תהלים קמט ה). ע"כ.

והנה במסכת שבת (קה.) אמרו: 'אמר רבי יוחנן משום ר' יוסי בן זימרא, מנין ללשון נוטריקון מן התורה, שנאמר (בראשית יז ה) 'כי א"ב המו"ן גוים נתתיך', אב נתתיך לאומות, בחור נתתיך באומות, המון חביב נתתיך באומות, מלך נתתיך לאומות, ותיק נתתיך באומות, נאמן נתתיך לאומות. ר' יוחנן דידיה אמר (שמות כ ב) 'אנכי' נוטריקון 'אנא נפשי כתיבת יהבית'. נמצא שיש לנו שני מקורות לדרך הנוטריקון, אחד מאברהם אבינו, ואחד מן 'אנכי ה' אלוקיך' (והגמרא מביאה שם עוד לימודים).

התמונות נעלמו

מעשה שהיה באחד מחשובי העיר גייטסהעד, מרביץ תורה לרבים ומחנך דגול, שהוצרך לנסוע ברכבו למקום מסויים, והנה בדרך כלל נהג הלה בזהירות והקפיד על כללי הנסיעה, אולם באותו יום מחמת רוב טרדותיו אירע שלא שם לבו ונסע במהירות יתירה, ולרוע מזלו נתפס על ידי שוטר והלה רשם לו 'טיקעט' חמור ביותר וגם רצה לקחת ממנו את ה'לייסענס' לזמן מה שלא יוכל לנהוג. כפי החוק הזמינו השוטר למשפט ונקבע לו יום שבו עליו לעמוד לפני השופט והוא יחליט אם אכן יקבל את העונש או לא.

והנה באותם ימים שקודם המשפט שפך את לבו בתפילה ותחנונים והתפלל לפני הקדוש ברוך הוא: 'רבונו של עולם, אמנם נכשלתי ונהגתי שלא בזהירות, אך הלא אתה יודע שאני צריך את רכבי לדברים שבקדושה, בשביל הרבצת תורה, הטה נא את לב השופט שלא יענישני ולא יקח ממני את רכבי', ואף על פי שבדרך הטבע לא היה נראה שיש פתח לישועה, שהרי העבירה ברורה, והשופטים אינם נוהגים להתחשב עם תירוצים שונים... עם כל זה התחזק באמונת אומן והמשיך להתפלל להקדוש ברוך הוא שיושיעו.

בהגיע הזמן המיועד התייצב בבית המשפט והשוטר העיד בפני השופט שהוא תפס את הנאשם בשעת מעשה כשהוא נוסע במהירות יתירה ומסכן את שאר משתמשי הדרך, לאחר מכן ביקש השופט כנהוג לראות את ההוכחות, והשוטר פתח את הקאמפיוטער שלו להראות את התמונות שבו רואים את מעשה העבירה, אולם למרבה הפלא לא מצא אותם, הוא חיפש בקאמפיוטער בכל מקום אפשרי כשהוא מתנצל לפני השופט: 'אני בעצמי הכנסתי את הקובץ כאן וזה חייב להיות כאן!' אולם למרות כל מאמציו לא מצא את התמונות. כראות השופט שאין תמונות ואין ראיות הורה לזכות את הנאשם מכל אשמה והמרביץ תורה הלך לביתו מבלי שום צער ונזק.

ויש להמליץ על זה את דברי רש"י בריש פרשתן (בראשית יב ב), שלפי שהדרך גורמת למעט את הממון, לפיכך זקוקים לברכה, ודו"ק.

המתקת הדינים בדרך הנוטריקון

ובזה יש לפרש: 'ואגדלה שמך', דהיינו שלא יקרא שמך עוד אברם כי אם אברהם, על שם 'כי אב המון גוים נתתיך', ואחר שאגדלה שמך אז נלמד מזה את דרך הנוטריקון, וממילא 'והיה ברכה', 'והיה' רומז על חודש תשרי, שהצירוף שלו הוא כסדר הזה, כלומר, שמאחר שנלמד את דרך הנוטריקון אז נזכה שהחודש תשרי יהיה לברכה, דהיינו שאף מי שיצא ח"ו חייב בדין יוכל להפכו לראשי תיבות של 'יעלזו חסידים בכבוד ירננו'.

והנה, מתאמרא בשם הרה"ק **רבי שמשון מאוסטרופוליא** זי"ע שאמר לפרש את הפסוק (קהלת ב יד) 'החכם עיניו בראש"ו', דהיינו שהחכם מסתכל בראשי התיבות ודורשן. ובזה אפשר לפרש את המסורה בפרשתן: 'אמרי נא אחותי את' (בראשית יב יג), ואידך: 'אמור לחכמה אחותי את' (משלי ז ד). כי הנה אברהם אבינו אמר לשרה שתשנה מן האמת ותאמר שהיא אחותו, ולכאורה תמוה, היאך מצוה אברהם לשרה לומר שקר?!. על זה מביא במסורה את הפסוק 'אמור לחכמ"ה אחותי את', כלומר שהחכם עיניו בראשו ודורש את תיבת 'אחתי' בדרך נוטריקון: א'שת ח'בר ת'ורת י', ונמצא שאין כאן שקר כלל. אכן אחר כך התעורר אברהם לחשוב שמא לא עשה כהוגן, שהרי עתה עדיין שמו 'אברם' ולא 'אברהם' ועדיין אין כאן מקור לדרך הנוטריקון. לפיכך נתגלה אליו הקדוש ברוך הוא ואמר לו 'אל תירא אברם אנכ"י מגן לך' (בראשית טו א), כלומר שאל לך להתייראי שנכשלת ח"ו בשקר, כי אף על פי שעדיין לא נשתנה שמך לאברהם, מכל מקום ישנו מקור נוסף לדרך הנוטריקון מתיבת 'אנכי', ולכן 'שכרך הרבה מאוד'.

ליטול חלק בהוצאת הגליון ולהארות והערות או לקבל הגליון, ניתן לפנות gilyonhamier@gmail.com

עריכה

גליון זה ועוד ספרים וגליונות רבים וחשובים נערכו ע"י עורכי מלכות הוצאה לאור בארה"ק

צוות אברכים תלמידי חכמים שידם רב להם במכמני התורה והחסידות

חדש!!! הדפסת ספרים גם בכמות קטנה

מלכות
הוצאה לאור
עריכה • עימוד • הדפסה

מיוחד לעת הצורך הדפסה של 2 ימים

דפוס והוצאה לאור

דפוס מלכות בארה"ק עוסק כבר מזה שנים בהדפסת ספרים באיכות ובמהירות הנדרשת

עימוד - גראפיק - הדפסה - שופינג

347-584-8866 ma0733834811@gmail.com